

А. П. Король,
аспірант, Національний університет цивільного захисту України
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-5847-8090>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.7.216

СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

A. Korol,
PhD Student, National University of Civil Defence

STATUS OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE SPHERE OF SOCIO-ECONOMIC
DEVELOPMENT OF REGIONS OF UKRAINE

З'ясовано, що публічне управління у сфері соціально-економічного розвитку регіонів України є складним та багатограним процесом, який потребує постійного вдосконалення й адаптації до сучасних викликів, серед яких осоюливу небезпеку становлять позасистемні, але вони можуть бути переведені в статус регульованих. Для України таким викликом є повномасштабна агресія РФ.

Систематовано принципи публічного управління у сфері соціально-економічного розвитку регіонів: наукової обґрунтованості, децентралізації та координації, поєднання регіональних та національних інтересів, системності, дієвості, що передбачає здійснення вимірювання досягнутих цілей і витрат, понесених для цього, партнерства (міжнародного, міжрегіонального) та ін.

Установлено, що з метою забезпечення регіонального розвитку слід впроваджувати низку публічно-управлінських інструментів: публічно-приватне партнерство, стратегування, інвестування, розвиток державного фонду регіонального розвитку, використання потенціалу структурних фондів ЄС та ін.

Акцентовано, що успішна євроінтеграція України відкриє нові можливості для розвитку регіонів у таких напрямках: підвищення рівня життя населення; зростання конкурентоспроможності регіональних економік; залучення інвестицій та створення нових робочих місць; модернізація інфраструктури та покращення екологічної ситуації. На цій підставі рекомендовано забезпечити реалізацію низки публічно-управлінських заходів: завершити реформу децентралізації та розширити повноваження місцевих органів влади, підвищуючи інституційну спроможність регіональних органів влади; створити сприятливий інвестиційний клімат та залучити іноземні інвестиції, а також покращувати умови для ведення малого та середнього бізнесу; рівень конкурентоспроможності регіональних економік; підвищити рівень освіти та кваліфікації робочої сили; впровадити екологічно чисті технології та раціонально використовувати природні ресурси; активно співпрацювати з країнами ЄС та залучати міжнародну технічну допомогу на відбудову зруйнованих регіонів України.

It was found that public administration in the field of socio-economic development of regions of Ukraine is a complex and multifaceted process that requires constant improvement and adaptation to modern challenges, among which extra-systemic ones pose a significant danger, but they can be transferred to the status of regulated ones. For Ukraine, such a challenge is the full-scale aggression of the Russian Federation.

The principles of public administration in the field of socio-economic development of regions are systematized: scientific validity, decentralization and coordination, combination of regional and national interests, systematicity, effectiveness, which involves measuring the achieved goals and costs incurred for this, partnership (international, interregional), etc.

It was established that in order to ensure regional development, a number of public management instruments should be introduced: public-private partnership, strategizing, investing, development of the state regional development fund, use of the potential of EU structural funds, etc.

It is emphasized that Ukraine's successful European integration will open up new opportunities for the development of regions in the following areas: improving the standard of living of the population; increasing the competitiveness of regional economies; attracting investments and creating new jobs; modernizing infrastructure and improving the environmental situation. On this basis, it is recommended to ensure the implementation of a number of public management measures: to complete the decentralization reform and expand the powers of local authorities, increasing the institutional capacity of regional authorities; to create a favorable investment climate and attract foreign investment, as well as improve the conditions for small and medium-sized businesses; the level of competitiveness of regional economies; to increase the level of education and qualifications of the workforce; to introduce environmentally friendly technologies and rationally use natural resources; to actively cooperate with EU countries and attract international technical assistance for the reconstruction of the destroyed regions of Ukraine.

Ключові слова: система публічного управління, державна регіональна політика, механізми державної політики, соціально-економічний розвиток, сталий розвиток, регіони, принципи, інструменти, виклики, євроінтеграція.

Key words: public administration system, state regional policy, state policy mechanisms, socio-economic development, sustainable development, regions, principles, tools, challenges, European integration.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Регіональний розвиток є ключовим фактором забезпечення сталого та збалансованого розвитку країни [3]. В умовах глобалізації та посилення конкуренції між регіонами, ефективна регіональна політика стає необхідною умовою для підвищення конкурентоспроможності національної економіки, покращення якості життя населення та забезпечення соціальної стабільності. У цьому контексті набувають важливості наукові дослідження присвячені оцінюванню сучасних тенденцій регіонального розвитку, виявленню ключових проблем та визначенню пріоритетних напрямів регіональної політики. Особлива увага має бути приділена дослідженню впливу децентралізації, євроінтеграції та інших факторів на розвиток регіонів України.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Організаційні, правові, фінансово-економічні та інші аспекти забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів є предметом розгляду В. Баштанника, Р. Бенедикса, П. Блау, К. Бредлі, З. Бурик, С. Валтона, С. Дом-

бровської, Н. Колісніченко, Дж. Коммонса, Р. Коуза, С. Ліпсета, Р. Лукиши, А. Маркусена, У. Мітчелла, І. Петрика, Г. Річардсона, С. Романюк, А. Халецької, Г. Харріса та ін. [2; 4; 5; 6]. У той же час, набувають актуальності наукові дослідження присвячені оцінюванню стану забезпечення розвитку регіонів в сучасних умовах.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є аналіз стану реалізації публічного управління у сфері соціально-економічного розвитку регіонів України в умовах реалізації її інтеграційних прагнень.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Публічне управління як форма державної політики відіграє вирішальну роль у формуванні та реалізації заходів щодо соціально-економічного регіонального розвитку в Україні. Його досягнення вимагає широкого спектру діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, а також громадських організацій, яка (діяльність) спрямована на забезпечення сталого та

Таблиця 1. Валовий регіональний продукт (2007–2021 рр.) з урахуванням перегляду даних платіжного балансу

Рік	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
АРК	20874	27365	27396	32426	38220	44536	46393
Вінницька	15381	20094	20104	23589	29099	33024	36191	43990	59871	74411	92288	111489	129097	135867	173531
Волинська	10072	12784	12225	14429	17637	20005	20622	24195	31688	35744	51919	60445	75637	77404	92535
Дніпропетровська	71173	104687	93331	116136	140020	147970	152905	176540	215206	244478	313527	369356	390325	398732	582363
Донецька	92093	117646	103739	128986	161021	170775	164926	119983	115012	137500	165932	192161	204893	206309	283326
Житомирська	11127	15008	14731	18743	21928	24849	25676	29815	38425	47919	61424	77103	85267	91365	113919
Закарпатська	10508	13208	12542	15299	18054	21404	21400	24120	28952	32390	43037	52445	61325	62022	75626
Запорізька	33158	42445	37446	42736	49525	54828	54352	65968	89061	104323	130187	147043	155158	167260	228906
Івано-Франківська	13916	17883	17241	20446	26752	32286	33196	37643	45854	51404	63809	78439	86679	90398	119680
Київська	26221	35687	37548	44953	59154	69663	68931	79561	104030	128638	156829	198142	218647	242406	291519
Кіровоградська	9989	13961	13389	15749	20041	22056	25313	28758	38447	46021	52978	64417	73066	75208	99564
Луганська	32280	42985	38451	45541	57202	58767	55108	31393	23849	31356	30265	35204	40291	43204	52135
Львівська	27987	35534	35955	41655	52103	61962	63329	72923	94690	114842	147308	177233	214400	236254	296182
Миколаївська	14767	19410	20336	24055	27633	29205	32030	35408	48195	57815	69299	79903	92427	96648	124162
Одеська	33116	46994	48647	53878	61499	64743	69760	74934	99761	119800	149392	173224	197153	220242	271669
Полтавська	28355	34118	33629	44291	52252	56580	58464	69831	95867	116272	150543	174089	187289	188424	266694
Рівненська	11180	14074	13469	15882	19302	21795	22004	28724	35252	39469	48796	56835	67363	71901	88859
Сумська	12341	16210	16060	18333	22907	24933	26765	30397	41567	46287	56473	68476	75827	80432	105254
Тернопільська	8276	10618	11173	12726	16294	17957	18085	21676	26656	31072	40715	49127	57140	62661	81485
Харківська	43868	59389	58923	65293	76866	82223	85315	96596	124843	154871	187238	233279	247592	257805	319796
Херсонська	9034	13174	13436	15649	18448	19357	20767	23250	32215	38743	47819	55152	61939	68467	88182
Хмельницька	12339	16061	15758	18096	22843	26237	26426	32162	41088	48859	63808	75638	83006	96380	119876
Черкаська	13656	19101	18707	22354	27012	31265	33087	38466	50843	59412	73073	93287	103466	108822	131154
Чернівецька	6672	8833	8484	9892	11969	13166	13757	15049	18506	21239	28579	33905	41660	45054	54582
Чернігівська	11532	14918	14636	17008	21165	23934	24237	28156	36966	43362	56611	70611	77981	84068	113474
м. Київ	135900	169564	169537	196639	223774	275685	312552	357377	451700	559140	699378	833299	949570	1014693	1276376
м. Севастополь	4916	6305	6452	7785	9359	9891	11066

Джерело: складено на підставі [1].

збалансованого розвитку регіонів, підвищення рівня життя населення та створення сприятливих умов для економічного зростання.

Аналіз наукових напрацювань у сфері обраної проблематики [2; 4] дозволяє визначити основні принципи та завдання публічного управління соціально-економічним розвитком регіонів України, а саме:

1. Децентралізація: убачається за доцільне здійснення передачі повноважень і ресурсів від центральних органів влади до органів місцевого самоврядування для забезпечення більшої самостійності регіонів у прийнятті рішень щодо їхнього розвитку. У цьому контексті набуває важливості дотримання принципів децентралізації та координації, що вимагає збалансування регіональних та національних інтересів.

2. Дієва державна політика: передбачає науково обгрунтоване формування державної регіональної політики, а також її дієву реалізацію, що включає дотримання принципів результативності й ефективності. Як відомо, різниця між ними полягає у тому, що результативність є складовою ефективності, досягнення якої вимагає здійснення певних витрат. Якщо отриманий ефект перевищує понесені витрати, то він є позитивним, як і результат, що передував цьому.

3. Налагодження інституційної взаємодії в регіоні: створення інституційних умов на попередньому етапі формування державної регіональної політики вимагає налагодження дієвої співпраці між органами державної влади та самоврядними інституціями для забезпечення збалансованого розвитку окремо взятого регіону з урахуванням його особливостей та потенціалу. У

цьому контексті набуває також актуальності налагодження в подальшому міжрегіональної співпраці, що дозволить зменшити розрив у показниках розвитку регіонів (табл. 1).

4. Соціальна спрямованість державної регіональної політики: її реалізація вимагає дотримання принципів соціальної справедливості та забезпечення рівного доступу до соціальних послуг для всіх громадян незалежно від їхнього місця проживання.

5. Економічне зростання: необхідним є створення сприятливих умов для розвитку підприємництва в регіоні, залучення в його розвиток вітчизняних та іноземних інвестицій, а також підвищення конкурентоспроможності регіонів.

6. Сталий розвиток: слід забезпечити стабільне економічне зростання в регіоні з урахуванням екологічних та соціальних аспектів.

7. Публічно-приватне партнерство: необхідно залучати до процесу прийняття управлінських рішень представників громадянського суспільства, бізнесу та наукових установ. Це дозволить забезпечити впровадження принципів публічності (прозорості та відкритості державної регіональної політики), а також науковості за умови залучення до цього процесу представників експертного наукового середовища.

Очевидно, що за останні 10 років складно оцінити валовий регіональний продукт в Україні за низкою областей, адже вони є тимчасово окупованими РФ. Крім того, у 2017—2019 рр. були переглянуті дані регіональних рахунків з урахуванням змін у платіжному балансі НБУ.

Із табл. 1 і рис. 1 видно, що валовий регіональний продукт (далі — ВРП) по Україні зменшувався останні 15 років. При цьому найбільше зниження показників спостерігалось у Волинській, Сумській, Чернівецькій, Чернігівській та інших областях. Аналіз даних на рис. 1 дозволяє стверджувати, що найгірші показники ВРП були зафіксовані у 2009 році. І це зрозуміло, адже в зазначений період часу відчутними були наслідки фінансово-економічної кризи, що розпочалась у 2008 році. Крім того, спад показників ВРП спостерігався у період 2014—2015 років, що було зумовлено революцією гідності та наслідками від соціально-політичної кризи в Україні.

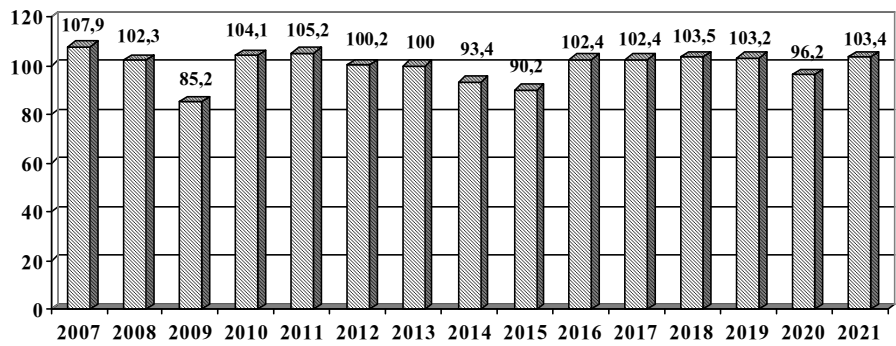

Рис. 1. Валовий регіональний продукт в Україні (2007—2021 рр.)

Джерело: складено на підставі [1].

Щодо напрямів публічного управління у сфері соціально-економічного розвитку регіонів України, то серед цих напрямків можна виокремити такі:

1. Стратегічне планування: передбачає розроблення та реалізацію стратегій регіонального розвитку, спрямованих на досягнення вищевизначених цілей і завдань.

2. Бюджетна політика: вимагає формування та виконання регіональних бюджетів з урахуванням пріоритетів соціально-економічного розвитку.

3. Інвестиційна політика: спрямована на залучення інвестицій у розвиток інфраструктури, промисловості та інших галузей економіки.

4. Соціальна політика: забезпечення надання якісних соціальних послуг населенню, підтримка соціально незахищених верств населення.

5. Екологічна політика: включає забезпечення екологічної безпеки та раціонального використання природних ресурсів.

6. Розвиток інфраструктури: вимагає активізації робіт із будівництва цивільної інфраструктури та реконструкції доріг, мостів, комунікацій та інших об'єктів транспортно-логістичної інфраструктури.

7. Підтримка підприємництва: доцільно створювати сприятливі умови для розвитку малого та середнього бізнесу.

8. Розвиток людського капіталу: вимагає підвищення якості освітніх і медичних послуг, рівня кваліфікації наукових і науково-педагогічних працівників, медичних працівників та ін.

У продовження умовного плану дослідження можемо визначити виклики публічного управління у сфері соціально-економічного розвитку регіонів України:

1. Недосконалість нормативно-правової бази у сфері соціально-економічного розвитку регіонів.

2. Недостатність фінансових ресурсів для розвитку регіонів.

3. Низький рівень інвестиційної привабливості регіонів.

4. Нерівномірність соціально-економічного розвитку регіонів.

5. Недостатній рівень участі громадянського суспільства в процесі прийняття управлінських рішень у сфері регіонального розвитку.

6. Війна в Україні.

Вищевказані виклики дозволяють обґрунтувати перспективи розвитку публічного управління у сфері соціально-економічного розвитку регіонів України, а саме:

1. Завершення реформи децентралізації влади в Україні, а також розширення повноважень органів місцевого самоврядування.

2. Залучення інвестицій у розвиток інноваційних галузей економіки.

3. Розвиток міжрегіонального співробітництва.

4. Підвищення рівня прозорості та відкритості публічного управління.

5. Відбудова країни та її регіонів [6].

Публічне управління у сфері соціально-економічного розвитку регіонів України є складним та багатогранним процесом, що потребує постійного вдосконалення й адаптації до сучасних викликів. Успішна реалізація державної регіональної політики залежить від ефективної взаємодії органів державної влади, місцевого самоврядування, громадянського суспільства та бізнесу.

Зважаючи на конституційовані інтеграційні прагнення України, уважаємо за доцільне розглянути особливості впливу євро інтеграційних процесів на регіональний розвиток нашої держави.

Євроінтеграція є стратегічним вектором розвитку України, що передбачає глибокі трансформації в усіх сферах суспільного життя, зокрема в регіональній політиці [6]. Успішна інтеграція до Європейського Союзу вимагає від України не лише гармонізації законодавства та стандартів, але й забезпечення збалансованого та сталого розвитку регіонів, підвищення їхньої конкурентоспроможності та якості життя населення. На наше переконання, розвиток регіонів України в умовах євроінтеграції можливий з урахуванням таких особливостей:

1. Євроінтеграція як каталізатор регіонального розвитку. Євроінтеграція відкриває для регіонів України нові можливості, а саме щодо:

— доступу до структурних фондів ЄС, що сприяють фінансуванню інфраструктурних проєктів, розвитку малого та середнього бізнесу, підтримці інновацій та екологічних ініціатив;

— розширення торговельних зв'язків із країнами ЄС, що стимулює розвиток експортно-орієнтованих галузей економіки;

— залучення іноземних інвестицій, що сприяють створенню нових робочих місць та модернізації виробництва;

— обміну досвідом та найкращими практиками з регіонами ЄС, що сприяє підвищенню ефективності регіонального управління.

2. Слід зважати на нерівномірність розвитку регіонів. Існує значний розрив між розвитком західних і східних регіонів України (див. табл. 1), що потребує розроблення та реалізації ефективних механізмів вирівнювання регіональних диспропорцій.

3. Недостатній рівень конкурентоспроможності регіональних економік. Більшість регіонів України мають низьку конкурентоспроможність на європейському ринку, що обумовлено застарілою інфраструктурою, низьким рівнем інновацій та недостатньою кваліфікацією робочої сили.

4. Слабкість інституційної спроможності регіональних органів влади. Регіональні органи влади часто не мають достатніх ресурсів та компетенцій для ефективного управління регіональним розвитком та залучення інвестицій.

5. Екологічні проблеми. Багато регіонів України мають серйозні екологічні проблеми, що потребують невідкладного вирішення для забезпечення сталого розвитку.

6. Можливої ескалації військової агресії РФ. Повномасштабне вторгнення РФ в Україну, завдало їй величезних збитків, та спричиняє нові виклики для регіонального розвитку, а також зумовлює кристалізацію наявних проблем у сфері соціально-економічного розвитку регіонів.

Уважаємо, що пріоритетними напрямками розвитку регіонів України в умовах євроінтеграції можуть бути такі:

1. Розвиток соціальної, транспортно-логістичної та іншої інфраструктури. Зокрема, модернізація транспортної, енергетичної та комунікаційної інфраструктури є ключовим фактором підвищення конкурентоспроможності регіонів та залучення інвестицій. На ці аспекти звертають увагу й в Європейському інвестиційному банку, наголошуючи на активному використанні для розвитку зазначених видів інфраструктури такого інструментарію, як публічно-приватне партнерство [5]. Експерти Європейського інвестиційного банку зазначають, що саме в транспортній, соціальній та оборонній сферах реалізується найбільша кількість проєктів публічно-приватного партнерства [там само].

2. Підтримка малого та середнього бізнесу. Його розвиток є важливим джерелом створення нових робочих місць та стимулювання економічного зростання в регіонах. Так само, як публічно-приватне партнерство, малий і середній бізнес забезпечують покращення рівня добробуту громадян, які працевлаштовані в цьому секторі, а також розвиток територій, на яких ведеться бізнес, оскільки він сплачує необхідні податки.

3. Залучення інвестицій. Створення сприятливого інвестиційного клімату збільшує обсяги залучених іноземних інвестицій, що є необхідною умовою для модернізації регіональних економік.

4. Розвиток людського капіталу. Підвищення рівня освіти, кваліфікації та здоров'я населення є ключовим фактором забезпечення сталого розвитку регіонів. Створення необхідних умов для накопичення та повноцінної реалізації людського капіталу дозволяє забезпечити розвиток регіонів й унеможливити його відтік за кордон.

5. Екологічна безпека. Упровадження екологічно чистих технологій і раціональне використання природних ресурсів є необхідною умовою для забезпечення сталого розвитку регіонів.

6. Децентралізація та розвиток місцевого самоврядування. Розширення повноважень і ресурсів місцевих органів влади є важливим фактором забезпечення ефективного регіонального управління.

7. Відбудова зруйнованих регіонів України, у т.ч. за рахунок отримання міжнародної технічної допомоги. Плани відновлення, мають відповідати стандартам ЄС, і враховувати попередній досвід країн.

У межах умовного плану дослідження можемо в систематизованому вигляді представити організаційно-правові, фінансово-економічні та інші інструменти та механізми підтримки регіонального розвитку:

— розробка та реалізація державної стратегії регіонального розвитку;

— визначення пріоритетів та напрямів регіональної політики на національному рівні;

— розробка та реалізація регіональних стратегій розвитку з урахуванням його особливостей та потенціалу;

— результативне функціонування державного фонду регіонального розвитку, який забезпечує фінансування проєктів регіонального розвитку з державного бюджету;

— використання потенціалу структурних фондів ЄС, що можуть забезпечити фінансування проєктів регіонального розвитку з бюджету ЄС;

— залучення до міжнародних програм і проєктів. Залучення міжнародної технічної та фінансової допомоги для підтримки регіонального розвитку.

Окремий блок дослідження слід присвятити визначенню місця та ролі громадянського суспільства та місцевих громад у забезпеченні розвитку регіонів. Активна участь громадянського суспільства та місцевих громад у процесі розроблення та реалізації регіональних стратегій розвитку є важливим фактором забезпечення їхньої ефективності та відповідності потребам населення. Підвищення рівня обізнаності громадян про можливості, які відкриває євроінтеграція, є необхідною умовою для їхньої активної участі в процесі регіонального розвитку. Власне кажучи, залучення громадськості до формування та реалізації державної політики у сфері регіонального розвитку передбачає дотримання принципу публічності, що відзначається діалектичною єдністю під час забезпечення прозорості та відкритості такої політики. Прозорість, як відомо, означає зрозумілість заходів такої політики, а відкритість — її доступність і можливість громадян надавати власні рекомендації щодо покращення механізмів державної регіональної політики.

ВИСНОВКИ. НА ПІДСТАВІ ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖНА ЗРОБИТИ ТАКІ КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

1. Розгляд положень фундаментальної науки дав підстави систематизувати принципи публічного управління у сфері соціально-економічного розвитку регіонів. Серед цих принципів виділено такі: наукової обґрунтованості, децентралізації та координації, поєднання регіональних та національних інтересів, системності, дієвості, що передбачає здійснення вимірювання досягнутих цілей і витрат, понесених для цього, партнерства та ін. Установлено, що з метою забезпечення регіонального розвитку слід впроваджувати низку публічно-управлінських інструментів. Серед них виокремлено публічно-приватне партнерство, стратегування, інвестування, розвиток державного фонду регіонального розвитку, використання потенціалу структурних фондів ЄС та ін.

2. Досліджено особливості євроінтеграції, що є потужним каталізатором розвитку регіонів України. Успішна інтеграція до ЄС вимагає від України не лише гармонізації законодавства та стандартів, але й забезпечення збалансованого та сталого розвитку регіонів, підвищення їхньої конкурентоспроможності та якості життя населення. Наполягається на тому, що успішна євроінтеграція України відкриє нові можливості для розвитку регіонів, зокрема в напрямку: підвищення рівня життя населення; зростання конкурентоспроможності регіональних економік; залучення інвестицій та створення нових робочих місць; модернізація інфраструктури та покращення екологічної ситуації. Уважаємо, що для реалізації цих можливостей необхідно зреалізувати такі заходи: завершити реформу децентралізації та розширити повноваження місцевих органів влади; створити сприятливий інвестиційний клімат та залучити іноземні інвестиції; підвищити рівень освіти та кваліфікації робочої сили; упровадити екологічно чисті технології та раціонально використовувати природні ресурси; активно співпрацювати з країнами ЄС та залучати міжнародну технічну допомогу. Після перемоги, відбудова регіонів повинна відбуватись за стандартами ЄС.

3. Окремий блок дослідження становило визначення місця та ролі громадянського суспільства та місцевих громад у забезпеченні розвитку регіонів в Україні. У цьому контексті обґрунтовано впровадження принципу публічності, що відзначається діалектичністю. Уважаємо, що вона проявляється у різному трактуванні категорій прозорість і відкритість, що становлять підґрунтя публічності.

4. Систематизовано пріоритетні напрями розвитку регіонів України в умовах євроінтеграції: 1) розвиток соціальної, транспортно-логістичної та іншої інфраструктури; 2) підтримка малого та середнього бізнесу; 3) залучення інвестицій; 4) розвиток людського капіталу; 5) екологічна безпека; 6) децентралізація та розвиток місцевого самоврядування; 7) відбудова зруйнованих регіонів України, у т.ч. за рахунок отримання міжнародної технічної допомоги.

Література:

1. Валовий регіональний продукт // Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 18.03.2025).
2. Домбровська С.М., Лукиша Р.Т., Помаза-Пономаренко А.Л. Інституціональна державна політика соціально-економічного розвитку регіонів України в умовах ризиків: монографія. Харків: НУЦЗ України, 2018. 216 с.
3. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/> (дата звернення 18.03.2025).
4. Помаза-Пономаренко А.Л. Правове забезпечення розвитку та безпеки регіонів України в умовах децентралізації й інституціоналізації влади: монографія. Харків: НУЦЗУ, 2020. 190 с.
5. Помаза-Пономаренко А.Л., Тарадуда Д.В. Державне управління як критична інфраструктура // Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2024. № 3. URL: <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/613> (дата звернення 18.03.2025).
6. Помаза-Пономаренко А.Л., Тарадуда Д.В. Драйвери сталого розвитку та системи громадської безпеки України в контексті реалізації її євроінтеграційних прагнень // Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024. № 2. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/2989> (дата звернення 18.03.2025).

References:

1. Official website of the State Statistics Service of Ukraine (2025), "Gross regional product", available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 18 March 2025).
 2. Dombrovska, S.M., Lukisha, R.T. and Pomaza-Ponomarenko, A.L. (2018), Instytutsional'na derzhavna polityka sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku rehioniv Ukrayiny v umovakh ryzykiv [Institutional state policy of socio-economic development of regions of Ukraine in conditions of risks], NUCZU, Kharkiv, Ukraine.
 3. Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine (2025), "Legislation", available at: <https://zakon-rada.gov.ua/laws/> (Accessed 18 March 2025).
 4. Pomaza-Ponomarenko, A.L. (2020), Pravove zabezpechennya rozvytku ta bezpeky rehioniv Ukrayiny v umovakh detsentralizatsiyi y instytutsionalizatsiyi vlady [Legal support for the development and security of the regions of Ukraine in conditions of decentralization and institutionalization of power], NUCZU, Kharkiv, Ukraine.
 5. Pomaza-Ponomarenko, A.L. and Taraduda, D.V. (2024), "Public administration as a critical infrastructure", Dniprovsk'kyu naukovyy chasopys publichnoho upravlinnya, psykholohiyi, prava, vol. 4, available at: <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/issue/archive> (Accessed 18 March 2025).
 6. Pomaza-Ponomarenko, A.L. and Taraduda, D.V. (2024), "Drivers of sustainable development and the public security system of Ukraine in the context of the implementation of its European integration aspirations", Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok, vol. 2, available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/2989> (Accessed 18 March 2025).
- Стаття надійшла до редакції 18.03.2025 р.*